

EEN AMERIKAANSCH LEERBOEK VOOR MONDVERPLEEGSTERS

DOOR

W. L. VAN ANDEL.

Eenige maanden geleden verscheen een 2de druk van het boek van Dr. A. C. Fones: Mouthhygiëne, A Text-book for Dental Hygienists. Het loont de moeite, daarvan nader kennis te nemen, omdat het een eigenaardigen kijk geeft op de wijze, waarop men de moeilijke kwestie der tandheelkundige prophylaxe in Amerika heeft aangepakt. Het betreft hier immers een geheel onontgonnen gebied, waar na moeizamen pioniersarbeid eerst het terrein geëffend en zelfs nog de hulpkrachten getraind moesten worden voordat — de proef geleverd kon worden, dat het geen ploegen op rotsen was.

Het simpele inzicht, dat alleen cariesvoorkoming effectieve cariesbestrijding was had langzamerhand algemeen ingang gevonden. Maar de tandartsen hadden te zeer de handen vol met restauratieven arbeid om over de heele linie het prophylactische werk met eenige kans op slagen zelfs maar aan te vangen; en dit werk aan nietgediplomeerde hulpkrachten op te dragen was vrijwel overal bij de wet verboden. Zoo stond de zaak, toen Dr. Fones zijn volledig uitgewerkt plan — partly suggested by Dr. Ottolengui¹⁾ — in 1913 op een vergadering voor schoolhygiëne voorstelde, en eenige maanden later reeds op zeer doortastende en overtuigende wijze ten uitvoer bracht.

Hij ging daarbij uit van deze redeneering (zie pag. 304 en

¹⁾ pag. 305.

vlgg. van zijn boek): Als in onze groot-industrieën 20—35 % van het geproduceerde ondeugdelijk bleek en opnieuw de fabriek door moest, dan zou het niet lang duren vóór men de fout gezocht en het euvel verholpen had. Geen business kon vandaag aan den dag zich een dergelijk percentage verlies permitteeren, door hetzelfde product nog eens opnieuw te gaan fabricceeren. Maar op 't gebied der hygiëne doen wij dat wel. Wij laten bij al ons onderwijs het kind dermate van hygiënische hulp verstoken, dat het onderwijs handen vol geld méér kost dan noodig is, doordat zooveel kinderen achterblijven en dus een nieuw schooljaar door moeten. Wij moeten dus een onderwijssystem zoeken, waarin ook deze factor voldoende tot zijn recht komt.

En vraagt ge dan waarom? — dan antwoordt hij (pag. 305):

„Such a system would mean that from the first day that the child entered school it would be taught cleanliness. That when the first permanent tooth entered the mouth it would be under the supervision of the hygienist, who would teach the child how to keep it clean and who would also aid with the monthly polishing. It would mean that during the first five years of school life habits of cleanliness would be established that would mold these boys and girls into new types of men and women. *Fully three-quarters of the diseases* ²⁾ incident to child life would be eliminated. With an additional knowledge of food values and how to properly masticate their food instead of bolting it, the main factors for hygiene would be covered.”

Zoo schrijft Fones in zijn leerboek voor mondverpleegsters, en de gedachte dat hij zijn leerlingen voor een grootsche taak voorbereidt bezielt hem als een prediker, als hij vol geestdrift aldus vervolgt:

„Booker Washington once said: „If I can teach the

¹⁾ Cursiveering overal van mij. v. A.

colored man the gospel of the toothbrush, I feel that I can make a man of him". Those of you who see but little of children can hardly realise what an uplift and different point of view there comes with a clean mouth and polished teeth. It is interesting to see a child whose teeth have been polished and a washbowl instruction given in the use of the toothbrush gradually change in general appearance regarding cleanliness. I have known them in a few weeks to choose a new set of companions because the old friends no longer looked attractive to them. No one ever saw a rowdy with a clean mouth, for cleanliness breeds refinement. The proper food supply to the body and cleanliness are the two main foundation pillars for health, and these must be taught and practised before we can hope to obtain satisfying results in the betterment of child life. There is much in life worth while besides teeth, but I know of no one factor that is more conductive to health than sound teeth and a clean mouth."

Typisch Amerikaansch!

Zoo ook de wijze waarop hij zijn plan volvoerd kreeg, om tenminste metterdaad de deugdelijkheid van zijn systeem te kunnen bewijzen. Hij noemt dit het Bridgeport Experiment. *Vier jaar lang*, zoo zucht hij, — ondankbare idealist — tot 1913 toe waren hardnekkige pogingen aangewend om de stedelijke autoriteiten van Bridgeport ertoe te krijgen gelden te voteeren voor een „educational and preventive clinic" in de scholen. Ten slotte werden 5000 dollars toegestaan aan de Board of Health om een proef te nemen en zoo het bewijs te geven van de waarde van „a mouthhygiene campaign conducted on an educational and preventive plan."

En dan volgt in enkele woorden, alsof het een kleinigheid is, die in verhouding tot het gewicht van de groote zaak ternauwernood de vermelding waard is:

„With the possibility of this movement being a powerful aid in the prevention of dental decay, infections and

communicable diseases, *eigtheen* prominent educators in the East agreed to come to Bridgeport and give their services gratis to educate a corps of women to be known as dental hygienists.

The course was started in the late fall of 1913, and in June 1914, the first class of dental hygienists was graduated.

The Board of Health appointed a committee of four dentists and one member of the Health Board, a physician, to establish the system in the schools. Eight dentals hygienists and two supervisors were chosen, and in September 1914, the work was begun for the first and second grade children. ¹⁾

De lessen dier „prominent educators” — van wie er meerderen verder dan den afstand Groningen Amsterdam van Bridgeport af wonen — vormen samen het Textbook for Dental Hygienists, compiled and edited by Dr. Fones. Verschillende gedeelten uit den 1en druk zijn in dezen 2en druk weggelaten omdat, blijkens de voorrede, daarvoor beter speciale standaardwerken aan te bevelen zijn. Dit boek bedoelt zich zuiver te bepalen tot wat direct betrekking heeft op tandheelkunde, voor zoover dit voor de vorming der mondverpleegsters gewenscht en noodig is.

Zonder genoodzaakt te zijn zich aan te passen aan een reeds bestaande opleiding kon men dus het program opstellen. En dat daartoe zulk een aantal mannen van internationale reputatie meewerken wilden pleit voor den ernst der onderneming. Het is dan ook allerminst de bedoeling hier een beoordeeling van hun werk te geven. Een opsomming van wat zij behandelden moge volstaan.

Robert W. Strang, M. D., D. D. S. behandelt de anatomie van het hoofd, en in een tweede hoofdstuk de histologie der tanden en omliggende weefsels:

¹⁾ Voor verdere bijzonderheden over dit schoolwerk, zie het Novembernummer 1920 van het T. v. T.

Charles R. Turner, M. D., D. D. S. behandelt de tanden als maalwerktuigen

Rodrigues Ottolengui, M. D. S., D. D. S., L. L. D. bespreekt Malocclusie der tanden

Leroy M. S. Miner, M. D., D. M. D. behandelt Ontstekingen;

Edward C. Kirk, D. D. S., Sc.D., L. L. D. over: Deposits and Accretions upon the teeth en over Dental Caries.

Arthur H. Merritt, D. D. S. over Pyorrhea Alveolaris.

Hopewell-Smith over Odontalgia and Neuralgia.

Kurt H. Thoma, D. M. D. over Den invloed van Mondinfecties op de Gezondheid.

Alfred C. Fones, D. D. S. over Dental Prophylaxis.

In een aanhangsel wordt dan nog een overzicht gegeven over „the broad feeld of service of the dental hygienist”: haar functie in particuliere tandartspraktijken, in publieken geneeskundigen dienst, in hospitalen, sanatoria, bij grootindustrieën en in scholen. Zelfs een rooster van lesindeeling ontbreekt niet.

Zoo is in een boek van even driehonderd bladzijden een stof behandeld, die voor leerlingen, die meestal geen andere dan high-school opleiding gehad hebben, voorzeker niet licht te verwerken is. Menig tandheelkundig student, die zijn „eerste en tweede candidaats’ gedaan heeft, zal er nog heel wat uit leeren kunnen. Hopewell Smith’s bespreking van odontalgia en neuralgia zal voor menig tandarts nog geheel nieuw en misschien zelfs wel geheel vreemd zijn. Menig nuchter Hollander zal over verschillende gedeelten van het boek zijn wijs hoofd bedachtzaam schudden, omdat het zoo totaal on-Hollandsch is. Wanneer wij van iets geheel en absoluut zeker zijn, dan schrijven wij immers bij voorkeur, dat het „zeer waarschijnlijk” is. Maar wanneer een Amerikaan het eerlijk met zijn geweten overeen kan brengen, dat zijne meening niet absoluut onjuist behoeft te zijn, dan zal er zelden, — en zeker niet tegenover leerlingen, voor welke wetenschappelijke dilemma’s voorloopig bijzaken moeten blijven — ook maar

eenige aarzeling in zijn stem doorklinken. Zóó beschouwd is het te verstaan, dat bijv. Merritt, bekend om zijn interessante artikelen over pyorrhoea in de „Journal” en de „Cosmos”, op pag. 169 zegt: there are probably no diseases of a chronic nature occurring in the mouth *more easily prevented* than is pyorrhoea alvolaris; — of even later (pag. 171): Pyorrhoea alveolaris is a curable disease.

Voor de mondverpleegster is dit betrekkelijk bijzaak. Want direct laat hij er op volgen: Its treatment belongs exclusively to the dentist. Maar dan volgt, wat voor haar hoofdzaak is, en daarin is hij uitvoerig en vol ijver om zoo volledig mogelijk elk zijner beweringen met bewijzen te staven of met omschrijvingen nader te verklaren: The dental hygienist however should be familiar with the approved method of treatment and *able to express an intelligent opinion on the subjut*. She can be of great assistance to the dentist..... etc. bijna 12 heele pagina's lang.

Op pag. 211 vertelt Thoma van cysten: they always contain pus; — maar het slot van zijn betoog is alweer: Preventive dentistry should begin with children and no treatment will further this subject more than the excellent work of the dental hygienist.

Zoo is het feitelijk het geheele boek door. Aan bijzaken niet meer aandacht geschonken dan hoog noodig is, op de hoofdzaken — dat is dus hier de voorbereiding tot een taak, die voor de volksgezondheid van zeer uitnemend belang is en daarom ook niet te hoog kan worden aangeslagen — op die hoofdzaak de nadruk gelegd.

Kirk zegt (pag 173): Comparitively recent studies of the question furnish abundant evidence of the fact that the prevalence of dental caries among children of school age is the fruitful primary cause of mental backwardness, interrupted brain development, nervous disorders, errors of vision and of hearing, bodily malnutrition and a host of evils which not only retard or interfere with the educational process but impair to a serious degree the physical and mental efficiency

of these developing citizens of the future generation. *Hence the importance* of not only a proper understanding of the nature of this important disorder but a clear appreciation of its gravity as a menace to human health and efficiency.

Inderdaad zeer geschikt voor een mondverpleegster: to express an intelligent opinion! Maar we zijn weer ermee verzoend dit in zoo'n leerboek te vinden, als wij hem zijn verhandeling over caries aldus hooren besluiten (pag. 190):

It is highly probable from our present knowledge of the subject that complete control of this universal disorder can never be attained by local measures alone..... Until the deeper underlying factors of the causation of dental caries are discovered we must rely upon the means at our command in the principles and art of oral hygiene to protect humanity as best we may from the scourge of dental caries and its consequent damage to health and life.

Dit is feitelijk de grondtoon van het heele boek. Vooral uit het, uitteraard meest uitvoerige gedeelte over Dental Prophylaxis spreekt een enthousiasme en een overtuiging, die aanstekelijk werkt. En wie Fones' leerlingen zelf aan 't werk zag of de resultaten van haar werk kon gadeslaan, die heeft de goede vruchten daarvan gezien. Duizenden bij duizenden van kinderen in de Vereenigde Staten ondervinden dagelijks de heilzame gevolgen van dit werk, en aandachtige lezing van dit typisch Amerikaansche boek zal niet nalaten bij velen den wensch te hernieuwen, dat ook voor onze kinderen, *mutatis mutandis*, een dergelijke weg gevonden zal worden.

Gouda, Januari 1922.